

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Quòd ex his tribus vitis spiritualibus actiua est prior, & imperfectior. Cap.
xl.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

Deinde, si actio non ad vitandam silentij, & cellam molestiam, sed pro diuina tantum gloria, & animarum remedio sumatur. Qui enim lectione & orationem fugiens, silentium, & cellam declinans ad querendas animas (vt ipse dicit) in publicum prodit, & suae perfectionis oblitus, huc illucq; discurret, certe animas a peccatis non liberat, sed se ipsum multis imperfecti-
 nibus, & sanctae orationis impediti-
 bus ligat. Nam qui hac occasione fugiendi silentium, & cellam ad querendos proximos exit: saepe, Deo permittente, non spiritualia ministeria, sed vana colloquia, & inu-
 tiles occupationes reperit, quarum memoria mens cogitatione; distracta, diuinam lucem ad contem-
 plandum, feruorem ad orandum, & tenentem affectus ad Deum diligendum, amittit. Quare enitendum est, ne natura fragilis ad loquendum, & ad conuer-
 sandum procliuus, sed diuina gratia ad querendam Dei gloriam, ac animarum utilitatem prona, nos ad deserendam cellam, & occupationem admittendam impellat. Ita fiet, vt solummodo eas actiones suscipiamus, quae & proximis profunt, & spiritum orationis, ac sanctae contemplationis desiderium non extinguant.

Præterea, si ita actionis curam moderemur, vt nec minor sit quam necessitas exigit, neq; ita immoderata, vt mentē obduret, & ad quiete orationis, ac tranquillitate diuelli: sine cura namque præstantissimis animarum ministeriis intendere, magnum tum nostris conscientis, tum ipsis animabus reportabit damnum, & cum nimia sollicitudine, & immoderata anxietate eadem ministeria peragere, ingens contem-
 plationi afferret detrimentum. Quod tunc vitabimus, cum illud sacerdotibus, & Leuitis per os Ezechielis datum præceptum opere implebimus. Caput suum non radent, neq; comam nutriunt, sed tondentes, at-
 tondent capita sua. Caput enim non radimus, cum ministerij nostri curas nequaquam abiciamus, & comam non nutriamus, cum eas non plus æquo mentē nostram pulsare permittimus. Sed liber verba sancti Gregorij, hoc documentum explicat, subscribere, Sacerdotes (inquit) iure vocati sunt, qui vt sacri ducatum præbeant, fidelibus præsent. Capilli verò in capite, exteriores sunt cogitationes in mente, qui dum super cerebrum insensibiliter oriuntur, curas vitæ præsentis exprimunt, quæ ex sensu negligenti, quia importunè aliquando prodeunt, quasi nobis non sentientibus procedunt. Quia igitur cuncti, qui præsent, habere quidem sollicitudines exteriores debent, nec tamen vehementer eis incumbere, Sacerdotes recte & caput prohibentur radere, & comam nutrire, vt cogitationes carnis de vita subditorum nec à se funditus amputent, nec rursus ad retrescendum nimis relaxent. Vbi, & bene dicitur, tondentes tōdeant capita sua, vt videlicet curæ temporalis, sollicitudinis, & quantum necesse est prouideant, & tamen refocentur citius, ne immoderatiū exerceant.]

Tandem si non solum immoderatam actionem vitamus, verum etiam in ipso exercitio operis, mentis quietem, silentiumque internum tenemus, & ita aut lingua loquitur, aut pedes ambulat, aut manus operantur, vt mens, quantum potest, tranquilla sit, & vul-
 tui conditoris assilistat. Hoc profecto (vt idem Beatus Pater Gregorius affirmat) debent magno conatu sectari, qui caelestem patriam diligunt, & pro solo amore Dei se actionibus externis subiiciunt. Cumq; occupationes (inquit) extrinsecus perstrepunt, intrinsecus in amore pacatissima quies tenetur, atq; occupationum tumultus exterioris perstrepentis dispensat, interius præsidens iudex ratio, & tranquillo moderamine, ea, quæ circa se minus sunt tranquilla, disponit. Sicut enim vigor mentis frænandis præest motibus car-

A nis, sic saepe superimpositos tumultus occupationis bene regit amor, quietis; quia exteriores cura, si peruerso amore non appetuntur, non confuso, sed ordinato animo ministrari queunt.]

His actio proprietatibus ornata, moderaminibusq; fulcita, orationem non impedit, sed mirum in modum excitat, & ad magnam perfectionem adducit. Non est murus ingressum mentis ad contemplationem præcludens, sed scala ad conspectum Domini pacatissimum accessum pandens. Qui sic orationem, & actionem exercet, atque diuino amore compulsi, in vno, eodemq; vitæ instituto prudenter immiscet, mirabilem ex vtroque opere suauitatem, & utilitatem percipient. Nam (vt optime dixit Prosper, Regiensis Episcopus.) Quis nescit, quod sicut otiosum studium ineffabilem suauitatem sapientiae caelestis infundit, à carnalibus otioso; ita spiritualis occupatio laborum sanctorum multiplices afferat fructus, humanae societatis, utilitatibus occupato: In ipsis quoq; studiis spiritualibus, quantum possunt Ecclesiastici viri proficere, quis sufficienter enumeret? Cum & inferiores docendo se ipsos exerceant, & conferendo cum aequaliter eruditiss, cautiore in pluribus fiat, & ab eruditioribus audiendo male sibi persuasa deponat, recta firmiter teneat, & ioculta cognoscat, & confirmetur in eis, quorum dubijs fluctuabant. Hos omnes fructus, tum suauitatis, in oratio, tum perfectionis, circumspectionis, & maioris doctrinae in agendo, reportant, qui oratione exteriorum actionem promouent, & actione exteriori studium orationis, & contemplationis perficiunt.

Prosper. lib. 3. de vita contempl. c. 29.

Quod ex his tribus vitis spiritualibus actiua est prior, & imperfectior.

CAPVT XL.

A M istas Dei charissimas filias, & iustorum sponfas seorsum aspeximus, & tantum decorem; tantam pulchritudinem, tam eximium splendorem mirati sumus: Nunc æquum est, vt simul, & veluti sub vno intuitu eas aspiciamus, vt faciem (ita enim nunc loquar) cum facie conferentes, quæ illarum nobilior, & formosior sit, agnoscamus, ac meditatione triplicis pulchritudinis oblectemur.

D Primò autem se nobis ostendat vita actiua, quæ veluti tenerissima quædam puella, & nec dum stimulos pudoris sentiens, hominum conspectum non fugit, & ab vniuersis iustis videri, imò & teneri, atque spiritali complexu stringi, non timet. Hæc in nobis, oratio, & acquisitione prior est, & Solis calore fuscata, & passionum immunditiis abstergendis intenta, si cum duabus sororibus conferatur, non est æquè pulchra, atque formosa. Est quidem generatione prior, quoniam (vt Thomas subtiliter disputat) ea, quæ nos ad comparandam aliquam perfectionem præparant, vt ad aliquam dignitatem accipiendam idoneos efficiunt, priora sunt tempore ea aut perfectione, aut dignitate, quam vt nostri conatus finem, & scopum aspiciamus. Vita verò actiua est, quæ mentem à peccatis lauat, à vitis purgat, ad immoderationem passionum liberat, morales virtutes inserit, cogitationum turbam nem sopit, & omnia interiora pacat, ne diuinis alloquutionibus obstant, & studium contemplationis impediunt. Hæc etiam est, quæ proprium amorem commoda nostra querentem, mitigat; fraternam charitatem auget, misericordiam erga peccatores, & miseros excitat; sustinetiam, & cor inuictum ad molestias, & imbecillitates aliorum ferendas, attribuit, vt proximis nostris adiumento simus, & Ecclesiae necessitatibus seruiamus. Vita igitur ista prius debet

D. Tho. 2. 2. 172. art. 1.

Ezech. 44. 20.

Greg. 2. p. past. c. 7. in fine.

Greg. 18. mor. c. 15.

Greg. h. 3. in Ex. ch. 1. 1.

inquiri, & assidua exercitatione, iugique labore teneri, qua inoffenso pede, ad secreta contemplationis transeamus, & oneri animarum sustinendo, non impares simus. Quare verissime dixit Gregorius. Duæ sunt Sanctorum Prædicatorum vitæ; actiua scilicet, & cõtemplatiua; sed actiua prior est tempore, quam cõtemplatiua; quia ex bono opere tenditur ad cõtemplationem. Nos autem boni operis nomine, ea bona opera intelligimus, quæ & mentem nostram à malis operibus, & prauis affectibus mundant, & decore moralium virtutum exornant. Ex quorum studio, si ad cõtemplationem imus, etiam ad animarum ministeria properamus. Hęc enim, vt nõ semel diximus, & inferius latè confirmabimus, si perfecte omninõ fieri debent. non tantum illorũ bonorum operum præexercitationem exigunt, sed aliquem etiam orationis, & considerationis gustum requirunt. Actiua ergo vita cõtemplatiua, & militans præcedat necesse est, ex qua mens, tamquam ex infimo gradu, suo ordine, ad alios gradus scilicet cœlestis ascendit.

Gen. 2. 15.

Hunc verò istarum vitarum ordinem Dominus in prima hominis conditione, haud obscure monstrauit. dum eum in paradiso voluptatis constituit, non vt in illo quiesceret, & desidiosus maneret, sed vt operaretur, & custodiret illum. Et dum dedit non cõtemplandi, sed abstinendi mandatum. Postea verò homini, iam mandato laborandi disposito, & lege non comedendi præparato, soporem, hoc est vt Hieronymus, & Procopius, & Rupertus volunt) extasim cõtemplationis immisit. Ac tandem ex latere dormientis, aut cõtemplantis costã eduxit, ex qua Euam vxorem, confortemq; vitæ formauit. Nam, quod in hoc homine vniuersorum parente, historice factum est, mystice in iustis animarum parentibus, spiritualiterque perficitur. Primò malis abstinere, nec cibum vetitum gustent, deinde dormiant, & in rerum cœlestium cõsideratione quiescant: tandem generent, & filios spirituales enutrient. Qui nec dum laborauit, nõ potest pœcatis, suauiterq; dormire, & qui nec dum affectus inordinatos cohibuit, neq; se actibus virtutum exercuit, purè, & tranquille cõtemplari non valet. Vnde Laurentius Iustinianus, ait: Qui cumque ad arcem orationis, & cõtemplationis pulchritudinem attingere desiderant, prius semetipsos in campo per exercitium operis probent, quam ad quietem transeant, quatenus sciãt, an illata cõuitia à proximis æquanimiter portant, an oblati temporalibus bonis mēs lætitiã soluitur, an sublatis vehementi dolore sauciantur, an cum ad se introitus redeunt, in eo quod spiritualia rimãtur, secunt) umbras transeuntium rerũ ferunt, vel fortasse tractas à mente, manu discretionis abigunt. Quisquis hæc patitur, adhuc in actiua vitæ operibus non est purgatus, neque ad sancta orationis opus idoneus. Cõlet autem istum ad orationem nec dum idoneum, non quia ad orationis studium arripiendum expectanda sit omnium passionum perfecta mortificatio, & omnium virtutum moralium acquisitio: sed quia quousque hæc plusquam mediocriter acquirantur, non solet commaniter Deo animas magno dono orationis ornare, & ad perfectissimam cõtemplationem admittere. Qui etiam nec dum dormiuit, viresq; labore fatigatas resumpsit, nõ potest filios vegetos, & sanos procreare, & qui nec dum orationis soporẽ accepit, agrè poterit virtutes, quarum naturam diligenti cõsideratione nõ didicit, in alios effundere. Audi Bernardũ, quanta petat vitæ actiua opera, antequam ad prædicandum, & animas conuertendas accedas, audi quo pacto prius quietẽ orationis, & somnum cõtemplationis efflagitet. Sed iã audite (inquit) quæ, & quãta

Laurent. Iust. in libro de vita vniuers. de v. c. 1.

Bern. s. r. 1. 8. in c.

A salutem propriam necessaria sunt, quæ & quãta infundi oporteat, prius quã effundere præsumamus, quæ tamen in præsentiarũ breuiter colligere poterò. Accedit medicus ad vulneratum, spiritus ad animã, quam enim non reperiat gladio diaboli vulneratam, etiam post sanatũ vulnus antiqui delicti medicamento baptisimatis: Ergo ad illam animã quæ dicit: Putruerunt, & corruptæ sunt cicatrices meæ, à facie insipientiæ meæ: cū accedit spiritus, quid primo opus est vt tumor, vel vlcus, quod forte supercreuit in vulnere, & potest impedire sanitatẽ, antequam amputetur. Abscindatur itaq; ferro acuta compunctionis vlcus in ueteratæ cõsuetudinis. Sed est acerbus dolor, leniatur proinde vnguento deuotionis, quod nõ est aliud nisi concepta de spe indulgentiæ exultatio. Hanc continendi parit facultas, & victoria de peccato. Iam gratias agit, & dicit: Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Deinde apponitur medicamentũ poenitentiæ, malagma ieiuniorum, vigiliarum, orationum, & si qua sunt alia poenitentium exercitia. In labore cibadus est cibo boni operis, ne deficiat. Quod opus sit cibus, inde doceris: Meus cibus est (inquit) vt faciã voluntatẽ Patris mei. Itaq; comitentur poenitentiæ labores pietatis opera, quæ conseruent. Magna (ait) fiducia præstat apud Altissimi elemosyna. Cibus sitim excitat, potadus est. Accedat cibo boni operis orationis potus, cõponens in stomacho conscientia, quod bene gestum est, & comendans Deo. Orãdo bibitur vinũ lætificans cor hominis, vinum spiritus, quod inebriat, & carnalium voluptatum infudit obliuionem. Humectat interiora conscientia, cõscientia efficit bonorũ actuum digerit, & deducit per quãdam animæ membra, fidẽ roborans, spem confortans, vegetas, ordinansq; charitatem, & impingans mores. Sumpto cibo, potuq; quid iam restat, nisi vt pauserit ægrotus, & quieti cõtemplationis, post sudores actionis incumbat: Dormiens in cõtemplatione Deum somniat, per speculum si quidem, & in agnitate, nõ autem facie ad facie interim intuetur. Tamen sic, nõ tam spectati, quam coniectati, idque captim, & quasi sub quodam coruscamine scintillulæ transeuntis tenuiter vix attacki inardescit amore, & ait: Anima mea desiderauit te in nocte, sed spiritu meo in præcordiis meis. Talis amor zelat; hic decet amicum spõsi, hoc necesse est ardeat fidelis seruus, & prudens, quẽ constituit dominus super familiã suã. Hic replet, hic feruet, hic ebullit. hic iam securus effundit extendas, & erumpens, ac dicens: Quis infirmatur, & ego nõ infirmor? Quis scandalizatur, & ego nõ vror? prædicet, fructificet, innouet signa, immutat mirabilia, nõ est, quo se immisceat vanitas, vbi totum occupat charitas, siquid plenitudo legis & cordis est charitas, si tamen plena. Deus deniq; charitas est, & nihil est in rebus, quod possit replere creaturam factam ad imaginẽ Dei, nisi charitas, Deus, qui solus maior est illa. Eã nondũ adeptus periculosissimè promouetur, quãtissimè alii videatur polleere virtutibus. Si habuerit omnem scientiam, si dederit omnem substantiã suam pauperibus si tradiderit corpus suum, ita vt ardeat, absq; charitate vacuus est. En quãta prius infundenda sũt, vt effudere audeamus, de plenitudine, nõ de penuria largietes. Primò quidẽ cõpũctio, deinde deuotio, tertio poenitentiã labor, quarto pietatis opus, quinto orationis studium, sexto cõtemplationis otium, septimò plenitudo dilectionis. Hactenus Bernardus. Qui, vt valde expertus, egregie declarauit quãta vitæ actiua perfectio, & quãta vitæ cõtemplatiua sublimitas quæreda sit, prius quã ad docendos alios, & prædicandum exeamus. Nescio quomodo volẽs monstrare vitã actiua esse priorẽ, simul vitã mistã esse posteriorẽ ostendi.

Psal. 37. 6.

Psal. 115. 17.

Ioan. 4. 14.

Tob. 4. 12.

Isa. 26. 9.

1. Cor. 11. 19.

Rom. 13. 10. 1. Ioan. 4. 8. & 16.

1. Cor. 13. 2. & 3.

Nec mirum, quia inter id quod prius, & id quod posterius est, talis ordo reperitur, ut necessarium, si vnum probatum sit prius, liquet reliquum esse posterius. Illud tamen nunc stabilitum maneat, vitam actiuam generatione priorem esse duabus aliis germanis fororibus, vita scilicet contemplatiua, & mixta, siquidem eius munus est, mala vitæ carnalis tollere, vitia secularia extinguere, affectus humanos cohibere, mentem virtutibus decorare, & stabilire, ut Domino se in oratione conspicendam exhibeat, & proximorum onus impositum, fortiter, perseveranterque sustineat.

Est quoque vita actiua minus diues, quam alia, licet magnis & copiosis bonorum spiritualium diuitiis abundet, quoniam eius merita minora sunt, si cum contemplationis meritis, aut cum animarum ministeriis conferantur. Gregorius quidem vitam actiuam contemplatiuam comparans, ita ait: Cōtemplatiua maior est merito, quam actiua, quia hæc in vñu præsentis operis laborat, illa verò sapore intimo venturam iam requiem degustat. Et rursus alio loco. Sed Marthæ cura non reprehenditur: Mariæ verò etiam laudatur, quia magna sunt actiue vitæ merita, sed contemplatiue potiora. Et iure optimo sanè vitam in actione positam in merito contemplatiue supponit, quoniam eius opera à minoribus virtutibus progrediuntur, & minori perfectione decorantur. Vita enim actiua peccatis abstinet, passionibus imperat, virtutes morales nos ipsos pericentes, fortitudinem, temperantiamque custodit, opera misericordie, & iustitie atque prudentie ad alios homines, aut necessitatem patientes, aut suum ius vendicantes, aut gubernatione indigentes, exercet. Magna sunt hæc (quis dubitet?) & ingentia meritorum recondunt augmenta, sed vitæ contemplatiue opera maiori præmio digna censentur. Huius enim vitæ sunt opera religionis, qua Deum orationibus, precibus, votis, ac sacrificiis veneramur, & opera charitatis, qua Creatorem nostrum in contemplatione positi, ardentissimo amore complectimur. Harum autem duarum virtutum illa est inter omnes virtutes morales præstantior, hæc inter Theologicas excellentior. Sed audiamus Prosperum Rhegiensem Episcopum, opera vitæ actiue & contemplatiue inter se conferentem, ut inde pateat, quantum ista illis merito & perfectione præstent. Ad actiuam (inquit) vitam pertinet inter humana proficere, & rebelles corporis motus, rationis imperio temperare: ad contemplatiuam supra humana desiderio perfectionis ascendere, & indefinenter augendis virtutibus incubare. Habet actiua profectum, contemplatiua fastigium. Hæc facit hominem sanctum, illa perfectum. Huius vitæ est nulli prorsus iniurias irrogare, illius irrogatas æquanimiter sustinere. Imò, ut proprius dicam, executor actiue studet in se peccati dimittere, contemplatiue sectator, offensas, quibus pulsatur, nec omnino concutitur, & ignoscere magis paratus est, quam donare. Ille iram patientie virtute compefcit, immoderatis cupiditatibus parsimonie frenos imponit, tangitur desideris carnalibus, nec cõsentit, pulsatur mundi huius curiositate, nec rapitur: quatitur diabolica impugnatione, nec vincitur: & Deo suo deuota mente subiectus, nõ atteritur diuersis tentationibus, sed probatur. Ille omnes affectiones, quibus vita mortalium variatur, sanctis virtutibus vincit, cupiditatum ac perturbationum omnium liber, beata quiete perfruitur, & illecebris ac voluptatibus factus expedita mente superior, ineffabili gaudio diuinæ contemplationis afficitur. Ille suscipiendo peregrinum, vestiendo nudum, guber-

A nando subiectum, redimendo captiuum, tuendo violenter oppressum, iugiter se ab omnibus iniquitatibus suis emaculat, & vitam suam bonorum operum fructibus ditat: ille facultatibus suis in vñs pauperum distribuit, simul se expoliavit mundo, & admoit se totis viribus celo, res mundi mundo proiecit, & se ipsum deuota mente Christo restituit, à quo immortales diuitias sibi dari orat, ut pauper: protegi se quotidie postulat, ut infirmus: immortalitatis indumento vestiri cupit, ut nudus: defendi se ab impugnatione inuisibilium hostium supplicat, ut fragilitate carnis oppressus, caelestè patriam sibi dari desiderat, ut peregrinus. Hucusque Prosper. Cuius verba, si attenda consideratione ponderemus, manifestè videbimus vitæ actiue opera minora esse merito iis, quibus cōtemplatiua vita cõtinèter insitit. Illa perfecta sunt, sed ista perfectiora, illa sancta, sed ista sanctiora; illa in domo Domini perficiuntur, hæc in domo secretissimo regis cõclauis executioni mandatur. Quare, sicut grata sunt regi opera seruorum suorum, qui regiam aulam mundant, ornant atque custodiunt; cibos parant, lectos sternunt, dati & expensi ratione habent, & omnia ad bonam gubernationem attinètia disponunt; sed multò gratiores sunt amicorum, & familiarium cura, qui ipsum regem alloquuntur, cum ipso conuersantur, eius vultum intuentur, illique se fidelissimos socios, vitæ comites, & pauperum, ac miserorum intercessores exhibent: Ita multum quidem meretur actiuus, qui cor suum, aulam vtique Christi regis ab omni labe perpurgant, virtutibus ornant, circumspectione custodiunt, qui exteriora administrant, & omnia, siue quæ ad vitia destruenda, siue quæ ad virtutes inferendas, siue quæ ad proximos in temporalibus iuuandos pertinent, iuste, sanctèque constituunt; sed multò magis merentur cõtemplatiui, qui operibus istis actiuorum bene dispositis, & ad vmbilicum vsque perductis, Deum orant, Deum contemplantur, Deum diligunt, coram Deo pro peccatoribus intercedunt, eique tamquam amici fideles, tamquã aulici valde familiares assistunt. Rectè ergo dixit Gregorius Nazianzenus: Quæta, & à negotiis se mota vitæ ratio, actiuosæ vitæ splendore præstantior est. Actionis enim splendorem vincit, cõtemplationis lux actionem dirigens, eique puritatem, & splendorem impertiens. Nam, si aliqua saltem consideratione actionem non præcedat, velut oculis carè, casui & imperfectioni currit exposita.]

B sed ista perfectiora, illa sancta, sed ista sanctiora; illa in domo Domini perficiuntur, hæc in domo secretissimo regis cõclauis executioni mandatur. Quare, sicut grata sunt regi opera seruorum suorum, qui regiam aulam mundant, ornant atque custodiunt; cibos parant, lectos sternunt, dati & expensi ratione habent, & omnia ad bonam gubernationem attinètia disponunt; sed multò gratiores sunt amicorum, & familiarium cura, qui ipsum regem alloquuntur, cum ipso conuersantur, eius vultum intuentur, illique se fidelissimos socios, vitæ comites, & pauperum, ac miserorum intercessores exhibent: Ita multum quidem meretur actiuus, qui cor suum, aulam vtique Christi regis ab omni labe perpurgant, virtutibus ornant, circumspectione custodiunt, qui exteriora administrant, & omnia, siue quæ ad vitia destruenda, siue quæ ad virtutes inferendas, siue quæ ad proximos in temporalibus iuuandos pertinent, iuste, sanctèque constituunt; sed multò magis merentur cõtemplatiui, qui operibus istis actiuorum bene dispositis, & ad vmbilicum vsque perductis, Deum orant, Deum contemplantur, Deum diligunt, coram Deo pro peccatoribus intercedunt, eique tamquam amici fideles, tamquã aulici valde familiares assistunt. Rectè ergo dixit Gregorius Nazianzenus: Quæta, & à negotiis se mota vitæ ratio, actiuosæ vitæ splendore præstantior est. Actionis enim splendorem vincit, cõtemplationis lux actionem dirigens, eique puritatem, & splendorem impertiens. Nam, si aliqua saltem consideratione actionem non præcedat, velut oculis carè, casui & imperfectioni currit exposita.]

C Quod si vita actiua minora quam contemplatiua lucra recondit, non dubium quin etiam minorem, quam vita mixta mercedem acquirat. Nam hæc, & vitæ contemplatiue meritum habet, & charitate incitata dulcedinem quietis deserens, & ad proximos iuuandos opportuno tempore egrediens, priori lucro aliud valde copiosum superadiicit. Quod lumen Ecclesie Thomas perspicue docet, dicens: fieri posse, ut aliquis plus mereatur in operibus vitæ actiue, quam alius in actibus vitæ cõtemplatiue, si propter abundantiam diuini amoris, & vt diuina voluntas, ad eius gloriam impleatur, interdum à dulcedine diuina cõtemplationis, ad tẽpus auelli sustineat. Hoc enim est; quod Paulus ad Romanos scribens, ait: Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis.] Quod si quæuis vitæ actiue actio hac ratione facta tanti meriti est, vt etiam contemplationem superet: quãti meriti erunt actiones Hierarchicæ ipsi cõtemplationi mixta, ad quas nõ mouente aliquo sine abiectione, sed charitate instigatè, progredimur? hæc igitur vitam actiuam puram superabunt, quæ, aut castigamus corpora nostra, aut vitia nostra prosterminimus, aut virtutes inferiores præstamus, aut corporalibus

Greg. ho.
3. in Eze.
chiel.

6. Mor. 1.
18.

Prosp. 1.
de vita
contempl.
c. 12.

Nazion.
Epist. 77.
ad Olim.
piam.

Thom. 2.
2. q. 182.
art. 2. cor.
porc.

Rom. 9. 3

tantam aliorum necessitatibus inferuimus. Est ergo vita actiua prior generatione, & tempore, quia minoris perfectionis, & meriti, ut sic paulatim, ut ordinatè procederet in eo, quod perfectissimum est, finiamus, & in eo quod medium est, profequamur, sed in infimo, & minoris perfectionis gradu humiliter inchoemus. Atque ad eò omnes, qui itinera vite spiritualis peragunt; illius prouerbialis sententiæ memores: Substantia festinata minuetur; quæ autè paulatim colligitur manu, multiplicabitur, nolint ex vita mundana ad perfectissimas statim actiones Ecclesiæ saltare, sed prius per vitam actiuam dilecta sua purgent, & arcem cordis à vitii tyrannicè possessam expagnet; prius prauis affectibus imperent; corporis & sensuum desideria cohibeant, virtutes ad proprium decorè necessarias comparent, senioribus deferant, fratres in ministeriis temporalibus iuuet; imbecillioribus & ægrotis inferuiant, se ipsos deiciant, & sub modio humilitatis abscondant: & sic à vitii mūdāt, mortificatione dolati, & virtutibus præparati, securè viā purissimæ contemplationis captabūt, & ad altissimam ministeria animarum assurgent. Qui enim nō ita procedūt, post longum tempus in contemplatione, & Ecclesiasticis ministeriis emensum, impatientes, iracundi, superbi, & aliis vitii operi reperiuntur. Ac propterea nec vitam actiuam, nec contemplatiuam, nec ex utroque mistam habēt, sed supra arenam molem ædificationis extruūt, ex quo nihil aliud potest separari, nisi aut nullus profectus, aut certa, miserabilisque ruina.

Quod vita contemplatiua est perfectior, & tempore posterior quàm actiua.

CAPVT XLI.

EXPLICATA superiori capite minori vite actiue perfectione, ac pulchritudine, nunc ratio diligenter inquirat, in quo maior vite contemplatiue perfectio, & pulchritudo consistat. Cuius rei non vnā, sed plurimas esse causas, nō tantū sancti Ecclesiæ patres, fidei, & sapientiæ supernaturalis splendore illustrati, verū etiam Aristoteles ipse fulens lumine naturali, cognouit. Tanta est enim rationis vis, ut qui ratione ducuntur, & ad iudicandū de rebus, non sensibus permouentur, ea, quæ secūdu rationem sunt, facillè sibi persuadeant. Rationes ergo vtriusque scholæ, tam Philosophicæ, quàm Christianæ, hic in vnum congeramus, ut nobis elucescat, cuius dignitatē veniamur, vite contemplatiue perfectio. Et primò certū est, eam vitam spirituales esse præstantiorē, cuius perfectior est operatio, Deo gratior, ac nobis, qui huius mūdi vitā sectamur, vtilior. Hoc autem habent vite contemplatiue functiones, si cum actionibus vite actiue cōferantur. Sunt perfectiores, quia actus sunt nostræ intelligentiæ, & voluntatis, quibus, & diuinam naturam contemplamur, & eam ingēti charitatis amore profequimur, & vitam illam cælestē imitamur, quæ est nostrorum laborum scopus, ac Dei ipsius, beata possessio. Quod si illæ actiones sunt perfectiores (vniuersa Philosophia attestante) quæ versantur circa obiectum excellentius, nō dubium: quin consideratio, & dilectio Dei, actiones exteriores superent, quibus, aut corporalibus, proximorum miseris consulimus, aut nos ipsos in officio continemus. Verissimè igitur Gregorius oculo dextro vitam cōtemplatiuam assimilat. Duæ quippe vite (inquit) actiua videlicet, & cōtemplatiua, cū conferuantur in mēte, quasi duo oculi habēt in facie. Dexter namque oculus, vitā cōtemplatiua est; sinister,

A actiua. Rectè quidem. Nam si oculo dextro Deū, sinistro verò creaturas debemus aspicere, contēplatio oculus dexter est, siquidē ea Creatorē nostrū per lumina fidei, & sapientiæ conspiciamus, & actio oculus sinister, quia nos ipsos ad virtutē redigimus, & fratres nostros in huius vite miseris adiuuamus. Sunt etiā actiones vite cōtemplatiue Deo gratiores, quoniā aut actus charitatis sunt, aut actus charitatis cōprehēdūt. Ad hoc enim, aut mysteria vite, & passionis Christi, aut beneficia diuina, aut Dei nostri perfectiones, aut rem aliā cōtemplamur, ut mens nostra à se ipsa, & ab omnibus creatis resiliat, & in diuinū amorem, atque dulcissimum æterni sponsi cōplexū assurgat. Actus verò charitatis, nō solum acceptor Deo est, sed etiā alios morales actus imperans, & dirigens, facit acceptos, & sine charitate, nihil Deo gratū, & acceptum inuenitur. Dicente Paulo: Si linguis hominū loquar, & Angelorū, charitatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans, aut cymbalū tinniens. Et si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem nō habuerim: nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperū omnes facultates meas: & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuerim: nihil mihi prodest. Charitas ergo est, quæ per seipsam Deo gratissima existens, reliquis operibus bonis ad Deū aditum pandit, & ad æternā vitæ meritum ducit. Hanc verò ita contemplatio exercet, ut nō existimetur contemplatio Christiana (quemadmodum Thomas ait) quam diuinus amor non incipit, & idem diuinus amor non terminat. Sunt tādē actiones vite contemplatiue nobis, imò, & suo modo, proximis vtiliores. Nobis quidē, quoniā ad peccata delēda, ad passiones cohibēdas, ad virtutes acquirēdas, ad sæculū, & omnē eius splendorem conculcandū, efficacissimum est orationis contemplationisq; remediū. Ex qua tamquam ex editissima specula, rerum labentū vtilitatem aspiciamus, & rerū æternarum dignitatem aduertimus, cuiusq; presidio ab omnibus malis aufragimus, & vniuersas virtutes actibus internis exercemus, & ad earum exteriores actus, fortè animū, & robustum acquirimus, & diuinū imperamur auxilium. Proximis verò, quoniā cōtemplatio actiones dirigit proximorū gratia susceptas, ad perseuerandū in bonis operibus animat, eis prosperos euentus è throno Cōditoris reportat, & innumera obtinet gratiarū dona, quæ effundantur in proximos. Hæc contemplationis vtilitatē pulchrè Richardus de sancto Victore, his verbis subnotauit. Meritò (inquit) sponserit moner (de anima cōtemplatiua loquēs) ne suscitetur eo quod bene circa proximorū salutē occupatur. Et bona quidē sollicitudo, & turbatio carnalis, sed melior, & sublimior circa plures occupatio, & cura spiritualis, ut potè tã Deo quàm cælestibus ciuibus familiaris, & permanēs, & secura magis. Occupatio quidē exterior primò seruitus est, quia corporis etiā labore perficitur. Interior sollicitudo, & oratio, sublimius atq; dignius officia est. Illa seruit dū ministeriū exhibet, hæc apud Deū meritis & familiaritate obriquet: messes esse multam Dominus dicit, & rogari se monet, ut in eā operarios mittat. Quod maxime perficere præualet anima perfecta, quæ Deo familiaritate deuotionis adheret, hæc modò Deo supplicat, ut in messes operarios mittat, modò, ut in hanc messis gratiā ad operandum vtiliter concedat: huius messis partem occupat actiuus exteriori ministerio, sed cōtemplatiuus totam messes occupat orationis auxilio. Et post pauca. Optimā partē elegit Magdalena, quæ gratiam exercet cōtemplationis, & tamē occu-

patur

Prov. 13.
11.

Arist. 10.
Ethic. ca.
7. & 8.

Gregor. 6.
mor. c. 17.

1. Cor. 13.
1.

D. Tho. 2.
2. q. 180
art. 1.

Richard. in
cant. c. 8.